

ШЛЯХ МОЛАДЗІ

ŚLACH MOŁADZI

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

СПРАВЫ, ЯКІМ МАЛА ПАСЬВЯЧАЛІ ЎВАГІ

Маю намер пісаць аб справах гаспадарчых, эканамічных. Адразу аднак ужо чую здзіўленьня пытаньні: Як гэта, цяпер пісаць аб эканоміцы, калі трашчаць граніцы, калі як з рукава сыплюцца грозныя палітычныя прамовы Гітлера, Муссоліняга, Чэмбэрлена, Даляд'е, Рузвэльта, Сталіна?.. Разважаць аб гаспадарцы тады, калі ня ведаем, што нам заўтрашні дзень прынясе, калі ніхто ня можа заручыць, ці заўтра не пасыплюцца бомбы з агнём і труючымі газами?.. А ўсё-ж, ня глядзячы на гэтыя пытаньні, будзем прыбліжацца да тэмы артыкулу, да справаў гаспадарчых.

Наперакор усяму будзем гаварыць аб гэтым, бо мы, Беларусы, дасюль за шмат цікавіліся тым, што скажа той ці іншы правадыр сільных гэтага сьвету, за шмат аглядаліся і чакалі на нейкія радыкальныя зьмены, каторыя палепшылі-б нашу долю. Трэба, бязумоўна, сьлядзіць за падзеямі, асабліва такімі, як цяпер, каторыя, хто ведае, ці ня выклічуць новае сусьветнае буры, якая будзе ўсё ламаць і ністожыць, ды мо' і нашае краіны не абміне, але сядзець рукі залажыўшы, сьлядзіць, ды чакаць калі стукне гром, — было-б праступкам.

Калі мы паглядзім у недалёкую мінуўшчыну, дык пабачым, што ўжо няраз грозныя буры надходзілі і пасья разыходзіліся. Калі-ж далей будзем прыглядацца да гэнае-ж мінуўшчыны і зьвернем асаблівую ўвагу на беларускае жыцьцё, дык пабачым, што неяк дзіўна лёгка хадзілі ў нас каля справаў гаспадарчых і абміналі іх. Праўда, беларускія палітычныя партыі, беларуская прэса,

дамагаліся для сялян надзелу зямлі бяз выкупу, шырокай зямельнай рэформы і г. д., але канкрэтнае работы, хоць-бы маленкае, ня відаць. Нават спецыяльная беларуская культурна-гаспадарчая арганізацыя, якая існавала 10 год, і якую, нажаль, адміністрацыйныя ўлады зьліквідавалі, за ўвесь час свайго існаваньня зладзіла толькі адны коопэратыўныя курсы, крыху лекцыяў на тэмы земляробска-гаспадарчыя, ды толькі некаторыя гурткі яе клалі большы націск на справы гаспадарчыя і мелі супольныя земляробскія прылады, машыны. Тымчасам, такое Украінскае Гаспадарскае Т-ва «Сільскы Гаспадар» за адзін 1938 год сарганізавала 14 курсаў земляробскіх, малачарскіх, садоўніцкіх, пчалярскіх і інш. пры цэнтралі гэтага Т-ва ў Львове і больш 500 курсаў пры філіях на правінцыі, якія трывалі ад 2 тыдняў да 3 месяцаў.

Гэтым параўнаньнем мы ня хочам абвінавачваць беларускіх арганізацыяў у бязьдзейнасьці. Не! Нашыя культурныя арганізацыі так-жа працавалі і ў цяжэйшых варунках — бяз помачы польскага скарбу («С. Госп.» мае помач з Мін.Земляр.) — адно сьцьвярджаем, што нашыя культ. арганізацыі большую ўвагу зварочвалі на тэатральныя прадстаўленьні, чымся на эканоміку. Палітычныя-ж партыі дбалі аб тое, каб узварушыць масы, раскалыхаць іх, не зважаючы на тое, ці іх можна будзе пусьціць у рух, у вір барацьбы ці не. І таму, калі возьмем статыстыку палітычных вязьняў у Польскім Гаспадарстве, дык аказваецца, што найбольш палітычных вязьняў бывае з Беларусаў. Таму, іменна,

Украінцы, якія вялікшую ўвагу зварочваюць на гаспадарчае жыцьцё, маюць сільнае падтрыманьне, падставу ў сваім руху, у сваіх украінскіх эканамічных, гаспадарскіх, коопэратыўных арганізацыях, а мы, Беларусы, так скорыя да палітыкі, — гэтае падставы эканамічнае, нажаль, ня маем. У нас, Беларусаў, бязспрэчна, за шмат славянскасьці — філязофства, фантазіі, романтизму, а замала практычнасьці, гэтае характэрнае рыскі Немцаў.

Мусім сабе ўсьведаміць, што для адраджэньня Беларускага Народу мала розных вялікіх праграмаў і шумных, але часта надта пустых, нацыяналістычных клічаў. Трэба, каб людзі нашы бачылі, што беларуская інтэлігенцыя, бел. дзеячы, правадыры бел. адраджэнскага руху, ня толькі прыгожа гавораць, пішуць, але і канкрэтна працуюць дзеля палепшаньня долі Беларускага Народу, шырачы асьвету, памагаючы паляпшаць гаспадаркі, разбудоўваючы сваю коопэрацыю, гандаль, промысел. Такая праца дасць нам моцныя асновы матарыяльныя, узгадуе масы ў моцным духу патрыятычна-беларускім і прыцягне да беларускага адраджэнскага руху нясьведамыя беларускія масы.

Думаю, што шмат хто з самой згодзіцца, аднак скажа: Добра, але што-ж цяпер можна зрабіць, калі няма ні аднае беларускае культурнае, ці гаспадарчае беларускае арганізацыі, пры помачы якое можна было-б праводзіць культурную і эканамічную акцыю? Так, арганізацыяў няма, але ёсьць і будуць людзі! І вось гэтыя людзі, кожны беларускі дзеяч інтэлігент, кожны сьведамы Бе-

Дзяржаўная бібліятэка СССР
Мін. У. І. Дзятва

Nieabchodnaja patreba biełaruskaha liceju

Pryjšta ŭžo viasna i zblizajecca kaniec školnaha hodu. Pierad biełaruskim narodam, pierad moładziaj iznoŭ paŭstaje balučaje pytańnie rodnaje škoty, jak pačatkavaje, tak i siaredniaje. Asabliva rezka hetaje pytańnie paŭstaje pierad maturystami Bielaruskaje Himnazii, katoryja nia mohuć normalnym paradkam končyc siaredniaje škoty, bo niama biełaruskich licejaŭ. Razumiejučy hetuju [nia]vyhodu i svaje abaviazki, biełaruskija bački sarhanizavanyja ŭ Bačkauskim Kamitecie pry Vilenskaj Bielaruskaj Himnazii jašče ŭ minułym hodzie padali školnym ŭladam memoryjał z damahańniem adčynić biełaruski licej ahulnaje

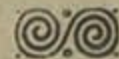
ларус павінен быць ува ўсіх добрых справах ініцыятарам, павінен старацца, каб хоць саматужна пашыралася ў нас асьвета, каб разьвівалася коопэрацыя, паўставалі свае малачарні, крамы, рамесьленыя коопэратывы, бараніць селяніна ад вызыску розных ашуканцаў і бараніць правоў селяніна. Агулам, кожны Беларус павінен старацца быць вяшчунам і рэалізатарам лепшае долі нашага Краю і народу, ды памятаваць аб тым, што ніхто нам дабрабыту не прынясе, а толькі самі можам яго і мусім стварыць.

Я. Н.

асвіеты, што было-б zapłataj za źlikvidavanyja pry školnaj reformie starejšyja klasy Biel. Himnazii ŭ Vilni. Minie chutka ŭžo hod i ab usiej hetaj spravie cicha, choć u svaim časie školnyja ŭłady abiacali licej biełaruski adčynić. Zadańni adnak Bielarusau rodnaje biełaruskaje škoty nie źmianšajucca. Bielaruskich škotaŭ u našym kraju vymahaje tak-ža dabro asviety, kultury i sužyćcio žyvučych u im narodaŭ. Treba, kab nieadkładna byŭ adčynieny nia tolki biełaruski licej, ale choć paru biełaruskich himnazijaŭ u pravincyjanalnych miestach, stvorany roŭnaležnyja klasy ŭ Bielaruskaj Himnazii ŭ Vilni, jakaja kožny hod nia moža pryńiać usich kandydataŭ, dy ŭrešcie dać mahčymaśc ŭva ŭsich pačatkavych školach, u katorych vučacca biełaruskija dzieci, zda-byvać im asvietu ŭ rodnaj biełaruskaj movie. Prypaminajem ab hetym zahadzja, kab z kancom biahučaha školnaha hodu i z pačatkam novaha byli ŭžo kankretnyja kroki ŭ hetym kirunku.

Kanstyucyja Rečypaspalitaŭ hvarantuje ŭsim hramadzianam pravy na raźvićcio svajej kultury, a tak-sama i pravy da škotaŭ u rodnaj movie. Pravy hetaja nia mohuć abminac Bielarusau, katoryja nia raz šyroka vyjaŭlali damahańnie svaich biełaruskich škotaŭ.

Z. B.

ХРЫСТОС У ВАСКРОС!

Усім Братом Беларускам жадаем шчаслівых і вясёлых Вялікодных Свят!

Рэд. і Выд. „Шл. Мол.“

Хачу спаткаць вясну

Хачу спаткаць вясну,
вясну вясёлых песень,
пасля цяжкага сну,
як сонца край пацешыць;
на сноп яго зары,
на грэбень бору, лесу,
як выйдуць песьняры
і сонца іх асьвеціць.

Сплятуць красы вянок
з маёвых красак, песень,
разьвеюць сум і змрок
што слаліся на лесе.

Хачу спаткаць вясну,
вясну красы і ўсьмеху
і на сваім шляху
паставіць шчасця вежу.

П. ГРАЊІТ

PIERŠY DUCHAVY „KANCERT“

(Uspamin)

Było heta niekalki hod tamu viasnoju. Kančaŭsia školny hod. Maturysty byli ŭžo pa ekzamienach. Na zakančeńnie postanavili zładzić u himnazii, u katoraj zdabyvaŭ ja asvietu, raźvitalny koncert-viečarynu. U prahramie-ž było padadziena: 1) Pieršy duchavy arkiestradyhraje niekalki pieśniaŭ i maršaŭ, i 2) Skoki aź da ranicy.

Arkiestranty, choć celuju zimu vučylisia hrać na trubach, ale ŭsio-ž taki čulisia wielmi słabymi i maľuju nadzieju mieli na ŭdaču pieršaha koncertu svajho duchavoha arkiestru.

Dziela taho časta prachodzjačy praz himnazjalny panadvorak, možna było pačuć, jak raźlahalisia huki duchavych instrumentaŭ—do-re-mi-fa-sol-la-si-do i naadva-

rot: do-si-la-sol-fa-mi-re-do, na jakich praktykavalisia vučni pryhattaŭlajučysia da vystupleńnia.

Nadychodziŭ dzień koncertu. Usie arkiestranty byli wielmi zaniaty: — dźmuchi ŭ trubny cely dzień, kab viečaram možna było brać čysta noty, a naš kapelmajstr wielmi nervavaŭsia, vidać tak-ža čuŭsia slabavaty, jak i my. Chadziŭ jon pa zali z kuta ŭ kut i štości sabie pad nos marmataŭ; potym palačkaj stukaŭ pa pulpicie, a ŭrešcie sam braŭ trubu i dźmuŭ u jaje.

Pamocnikom kapelmajstra byŭ vučyciel-matematyk, M. Hr., jaki celymi dniami toŭksia kala nas. Hety vučyciel dla nas byŭ paciechaj, — siadaŭ jon za školnaj laŭkaj i časta hładziŭ siabie pa tvary, potym paziachaŭ, a ŭrešcie i zasynaŭ. Jašče čas ad času prychođiŭ na repetycyi i vučyciel

z himnastyki M. N. Jaho prysutnašć rabiła dla vučniaŭ wielmi kiepski nastroj, bo jon byŭ wielmi srohi i za kožnuju drobiaź čaplaŭsia da vučnia, ŭ hety čas śmiech zamiraŭ, možna było pačuć, jak mucha pralatajučy hudzić. Ale kali vychodziŭ, dyk iznoŭ vučni adžyvali i razdavaŭsia śmiech, homan i huki duchavych instrumentaŭ.

Nastaŭ viečar. Pačali vučni pradavać biletu. Pastavili kala dźviarej kantrol. Naznačyli da viešałki niekalki asob, a tak-ža i za dachadziam paradku na kalidory. Publika z kožnaj minutaj pavialičvalasia na zali. My ŭ hety čas značodziŭsia za scenaju i ŭsio dźmuchi ŭ trubny, kab pašla nia mieč stydu dla siabie, a najbolš — dla himnazii.

Publika zapoŭniła ŭžo celuju zalu, siadziela i čakała, kali pačniecca hety „słaŭny“ pieršy kan-

БОЛЬШ АХВЯРНАСЬЦІ!

Свой народ, яго дабро, сіла і слава — гэта мэты, да каторых павінен імкнуцца кожны ягоны шчыры і адданы сын. Народ наш беларускі кінуты ў абняцці цемі і нядолі шукае выхаду і ратунку. Дзе-ж той ратунак? Дзе-ж тая сіла, каторая падняла-б жыццё нашага народу на адпаведны ровень і дала-б яму магчымасць заняць пачэснае месца ў сям'і іншых народаў?

Вось-жа сіла гэта знаходзіцца ў нас самых, у нашым народзе.

Ці ёсць у нас сьведамасць і ахвярнасць? — Ёсць, але ня ўсюды і незаўсёды. Магла-б яна быць далёка большай. Ёсць шмат спраў патрабуючых усебаковага агульнага маральнага і матарыяльнага падтрыманьня, якога нажалі ня маюць. У першую чаргу трэба належна развіць беларускую прэсу, каторая зьяўляецца люстрам жыцця, і каторая ў нас надта-ж бедная. А чаму? Проста таму, што яна, апроч іншых незалежных ад яе прычын, знаходзіцца ў вельмі дрэнных матарыяльных варунках. На першы пагляд прычынай такога стану ёсць нашая беднота. Але гэта толькі прычына. У сутнасці мы хоць і не багатыя аднак рашыўшыся на большую ахвярнасць маглі-б сваю прэсу так як трэба наладзіць. Кожны Беларус мусіць хоць частку свайго даходу аддаваць на справу свайго адраджэння. Мусіць агранічыць

„Шляху Моладзі“ ў 10-я ўгодкі

*Дзесяць год усё ўнярод, із народу ў народ
горда ідзе беларуская моладзь.
Хоць цяжкі наш шлях, з цьвёрдай верай ў грудзях
дойдем усё-ж да жаданае долі.*

*Хай крычаць груганы, няхай б'юць пяруны —
нам ня страшны ніякія сілы.
У нашых сэрцах агонь і адважна мы ідзем
адраджаць край наш родны і мілы.*

*Гэй, наш „Шлях Маладых“, мы з табою ўсягды
з верай ідзем да шчаслівае мэты, —
крок за крокам ўнярод, не звальняючы ход,
да зраўнаньня з народаті сьвету!*

Н. ЖАЛЬБА

*Дзесяць год, як праз нетры пралёг
„Шляху Моладзі“ сьлед сьветазарны.
Па ім пнецца з надзеяй ў грудзях
Маладняк беларускі, сярмяжны.*

*Хоць і цяжкі наш шлях, але гожа
Ўецца ён на ўсёй роднай старонцы.
І хоць побач яго чыма рожай,
Але ён давядзе нас да сонца.*

П. СУШКО

свае асабістыя выдаткі зьвязаныя з большымі ці меншымі разрывкамі жыццёвымі і зусім пазбыцца непатрэбных выдаткаў на тытун і гарэлку, якой часта нашы людзі, асабліва ў сьвяты, труюць сябе. Сьведомы Беларус будзе заслугоўваць толькі тады на гэта імя, калі ён выпайніць усе абавязкі зьвязаныя з гэтым імем і патрэбамі сяньняшняга так важнага агульнага і на-

шага народу палажэння.

Дык, Беларусы, памятайма аб патрэбах свайго народу і не шкадуйма грошаў і працы на падтрыманьне свае беларускае прэсы, сваіх бел. выдавецтваў, свае немаможнае беларускае моладзі, беларускае культурнае і гаспадарскае працы і агулам беларускага адраджэнскага руху.

Ст. Габы, 27.11.39.

У. Л.

cert duchavoha arkiestru. My budučy na scenie čakali, kali zhasiac švialto na zali. I niezadoŭha švialto zhasla, zaslon a adkrylasia. U vačoch zrabilasja ciomna i muraski pa skury prajšli. Siadzim, prosta biaz pamiaci, i nia viedajem, što rabić. Kapelmajstr stuknuŭ paŭčakaj — znača noty adkryvać. Prykaz vykanali. Padniaŭlasia paŭčaka ŭharu, znača — truby pryciskać da hubaŭ. Tady kapelmajstr advaročvajecca sam da publiky i kaža:

— Ciapier adyhraje solo na barytonie maturyst J.

I zaraz machnuŭ paŭčakaj salistu. Maturyst zaciahnuŭ, ale tak, što aŭž nam motašna stała i zabyllisia my, dzie znachodzimsia. Kapelmajstr zmorščyŭsia, pačyrvanieŭ i zarvaŭ. Machnuŭ druhi raz paŭčakaj. U maturysta i druhi raz nie pajšlo. Za toje čuvać było, jak

publika pačala śmiajacca. Kapelmajstr nia hublaŭ adnak advahi i daŭ znak pačynać treci raz. Salist i hety raz ciahnuŭ, ale tak kiepska, što sluchajučy aŭž vušy viaznuli ad takoha hrańnia. I ŭrešcie daciahnuŭ da paŭviny i stop... Na zali ŭžo razlohsia chočhat. A nam, arkiestrantam, choć pad kresly chavajsia. Ale salist pačynaje i čaćvierty raz. Tut raptam ubiahaje na scenu vučyciel M. Hr. i schvaciŭšy našaha kapelmajstra za kaŭnier davaj jaho trašci i kryčać:

— Ty, što! Ty što! Ty ŭsiu publiku razhoniš! — A ŭ hety mament niechta padbieh i zaciahnuŭ zanavies, kab publika nie maŭhla bačyć takich prykrych źjaviščau na scenie, a jašče bolš nas — „slauŭnych“ muzykantaŭ. Kapelmajstr uciok sa sceny... My astalisia adny. Niechta-ž z chlopcaŭ kryknuŭ: — zahrajcie polačku. I choć

pry zakrytaj scenie, ale ŭsio-ž zahrali. Kali-ž končyli hrać — razdalisia vopleski razam sa śmiechami, ale bolš ihrać my ŭžo nie advažylisia. Hetak adbyŭsia naš „slauŭny“ pieršy „kancert.“ Ale astalašia jašče adna biada: treba truby sa sceny zaniašci da šafy, jakaja stajała na zali. A jak ich zaniašci, kali z nas nihto nia moh vačej pakazać na zalu. Nadumalisia. Pazvali małyšoŭ, i jany zaniašli. My siadzieli za scenaju, aŭž da tul, pakul publika nia vyjšla.

Nazaŭtra usie śmiajalisia z nas, z našaha maturysta i z kapelmajstra.

U chutkim časie byŭ źmienieny vučyciel muzyki i za hod byŭ zladžany druhi kancert, jaki wielmi dobra ŭdaŭsia, za što arkiestr dastaŭ ad dyrektara himnazii pa chvalu, z čaho byli my wielmi zadavoleny.

J. B.

Litva i Kłajpedzki Kraj

23-ha sakavika ūvahu ūsiaho ūvietu ūciahnuła na siabie miesta Kłajpeda, jakoje Niemcy adarvaŭšy ad Litvy daľučyli da svajho vializarnaha haspadarstva.

Kłajpeda, ci, jak jaje nazyvajuć Niemcy, Memel—heta staraja litoŭskaja rybackaja miaścina viedamaja ūžo u X stahodździ pašla naradzinaŭ Chrysta. Ale ū 1323 h. Kłajpedu zaniali niemieckija Kryžanoscy, daľučyli jaje da ūschodniaje Prusii i jana pastupova pačala źniemčyvacca. Ū 1629 h. zabrali Kłajpedu Švedy, adnak Niemcy chutka jaje iznoŭ adabrali. Kłajpeda maje ciapier kala 40 tysiač žycharaŭ i nazyvajuć jaje stalicaj Kłajpedzkaha Kraju, jaki raspaložany nad Bałtyckim moram pry Kuronskim zalivie i sutokach Niomna, zajmaje paľasu ad 15 da 25 klm. i maje ahulnaje terytoryi 2657 kv. klm. ūsich-ža žycharaŭ u hetym kraju jość pavodle ūpisu z 1930 h. 146,915. Kłajpedzki Kraj mima vialikaha nacisku Niemcaŭ nia hublaŭ nikoli svajho litoŭskaha charakteru. Nadvarot jon byŭ navat krynicaj ahulna-litoŭskaha adradžeńnia. Ū druhoj paľavinie XIX stahodździa vychodzili tam litoŭskija knižki, jakija byli raznošvanyja pa ūsiej Litvie. Ū 1883h. u Kłajpedzkim Krai pačala vychodzić pieršaja litoŭskaja hazeta „Aušra,“ katoruju vydavaŭ i redahaŭ patryjarch litoŭskaha adradžeńnia dr. J. Basanavičius. Versalski Traktat 26.VI.1919 h. Kłajpedzki Kraj addaŭ pad apieku Anhlui, Francyi, Italii i Japonii. Adrodžanaja niezaležnaja Litva nie zmahła adnak ūciarpieć u Kłajpedzie čužoje ūłady i dziela taho 15.I.1923 h. zbrojnaj siľaj zaniala jana heny darahi svoj Kraj, a 8.V.1924 h. rada ambasadoraŭ pryznała jaho Litvie z varunkam, što budzie jon mieć aŭtanomiju.

Zdabyŭšy Kłajpedu, Litoŭcy ūlažyli ū jaje vializarnyja kapitały budujučy vialiki marski port, roznyja sklady i fabryki. Kłajpeda staľasia pryhožym partovym miestam i była dla Litoŭcaŭ шырокая bramaj, praz jakuju mieli jany lučnaść z usim ūvietam. Morskaja hrana Litvy dahetul miela 90 klm., a ciapier tolki 25 klm. Dziela taho adarvańnie Kłajpedzkaha Kraju ad Litvy jość vialikim ūdaram dla litoŭskaha nia tolki palityčnaha, ale i haspadarčaha paľažeńnia. Ūdar hety tym ciažejšy, što pačali chadzić roznyja viestki, što byccam Niamieččyna choča pašyrać dalej

svaje ūpłyvy na cetuju Litvu. Jak byccam u adkaz na heta, u Litvie adbyl'sia vialikija nutranyja źmieny.

Ūrad premjera ks. Mironasa, u sklad katoraha ūvachodzili tolki pradstaŭniki narodnickaje partyi—taŭtininkaŭ,—pađaŭsia ū adstaŭku. Novy ūrad sarhanizavaŭ 28.III. hien. Jan Černius—kamandant hieneralnaha ūtabu litoŭskaje armii. Ū novy ūrad, jaki zavuč uradam narodnaje abarony, pobač pradstaŭnikoŭ taŭtininkaŭ, uvajšli tak-ža pradstaŭniki chryścijanskich demokrataŭ i inšych palityčnych kirkunkaŭ. Nastupila ahulnaje nacyjanalnaje abjednańnie. Haľoŭny-ž kamandzier litoŭskaj armii hieneraľ Raštikis zajaviŭ, što „abarona niezaležnaści jość našym najvažniejšym zadanieŭ.. My znajemo dobra, što niezaležnaść jość najdaražejšym skarbam narodu, jakoha treba baranić usialakimi sposabami, i z aružžam u rukach ū baraćbie hetaj lepš zhinuć z honaram, abo navat prajhrać jaje suproč silniejšaha, čymsia paddacca. Čamu? Tamu, što pralitaža kroŭ u takoj baraćbie budzie ūradžajnaj hlebaj, z jakoj vyraščie novaja siła i novyja padstavy ū baraćbie za volu narodu i niezaležnaść“...

Takaje hierojskaje stanovišča Litoŭcaŭ jość najlepšaj zarukaj ichniaje budučyni. Narod, jaki lubić hetak svoj kraj, nie zahinie, a spraviadlivaść u budučyni zahoić jamu ūsie rany i kryŭdy.

j. n.

Жаночкая доля

Мы прадзём і тчом і белім,
шыем, мыем, страву варым;
на пляхох і на пасьцелі
нашай працы ёсьць тавары.

Нам і печ, гаршчок і міска,
свіні, куры і карова;
і гароды, і калыска,
і на ўсё ты будзь гатова.

Нас ня вучаць. Як сіроты
мы закінуты бацькамі
і пільнуем свайго плоту
пакуль хочучь яны самі.

Столькі часу ўжо мінула,
як пануе гэта мода; —
боль у сэрцы прызаснула,
але часам — жыццця шкода!

Ганна НОВІК

Мне ахвота

Мне ахвота паяць і сьмяяцца,
мне ахвота званамі зьвінець,
мне ахвота із рыфмай зьлівацца,
мне ахвота агнём палымнець.

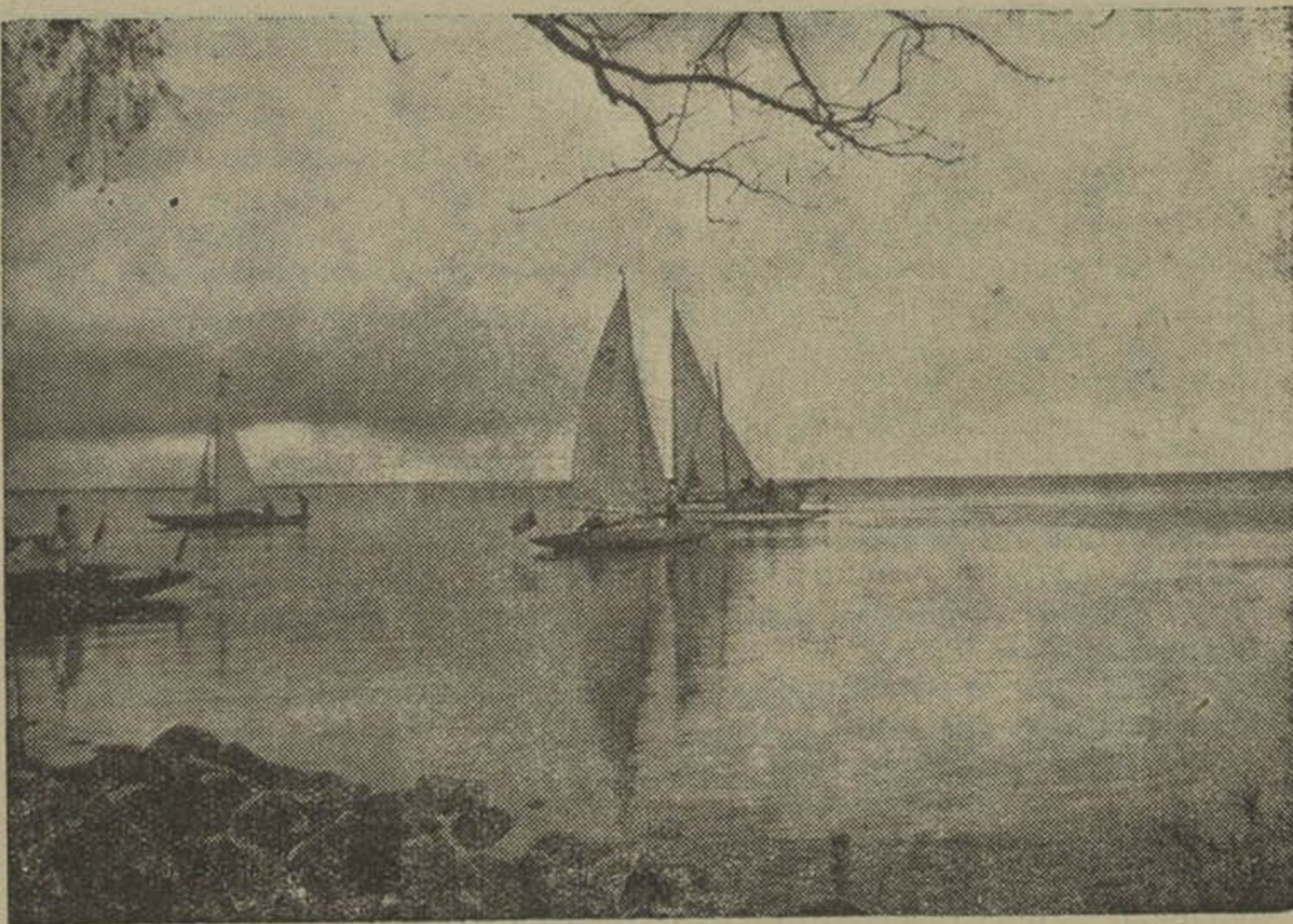
Мне ахвота у тонах гульлівых
песьню пець, каб ляцела ў прастор
і у рыфмах вясёлых, шумлівых
выліць сілу й юнацкі задор.

Мне ахвота, каб дрэвы шумелі
і іх шум разгадаць і паняць,
і каб громы магутна грывелі,
цёмру ночы змаглі разгнаць.

Мне ахвота, каб наша краіна
дарагая ўставала ад сну,
каб яна бязупынна паяла
свае песьні, свайму гаруну.

Гаруну, што аратым завецца,
гаруну, што працуе, як вол;
у сярмягу-рырман адзяецца,
а род свой выводзіць і з сёл.

А. СУЧОК

Vid na Bałtyckaje mora z bierahoŭ Kłajpedzkaha Kraju

Цікавае параўнаньне

М. Багдановіч і жyd. паэт Нэйдус

Ведамы малады жыдоўскі паэт Ш. Каган, які цікавіцца беларускай літаратурай і некаторыя вершы беларускіх паэтаў пераклаў на жыдоўскі язык, нядаўна зьмясьціў у віленскай жыдоўскай газэце „Унзэр Тог“ вельмі цікавы артыкул п. н. „Беларускі Нэйдус“. У артыкуле гэтым Ш. Каган даўшы ў перакладзе на жыдоўскую мову некаторыя вершы беларускага паэта Максіма Багдановіча параўноўвае іх да вершаў жыдоўскага паэта Лейбы Нэйдуса і сьцьвярджае вялікае падабенства ў творчасці а такжа і ў жыцьці абодвух паэтаў.

„Як-жа падобныя яны — кажа Ш. Каган — адзін да аднаго — як творчасцю, так і жыцьцём. Гэтыя два паэты нашага краю, каторыя жылі ў тым самым часе здалёк адзін ад другога, ня знаючы адзін аднаго, сьпявалі тыя самыя песьні, хоць славамі розных моваў.

Максім Багдановіч радзіўся ў Менску ў 1892 г. Рос ён і гадаваўся ў Ніжнім Ноўгарадзе, дзе яго бацька, беларускі этнограф, нарадаволец, мусіў жыць дзеля заробкаў. Толькі ў 1912 г., ужо як ведамы беларускі паэт, прыбыў ён у Вільню і ў 1913 г. выдаў свае вершы ў кніжцы п. н. „Вянок“. З дзіцячых гадоў хворы на сухоты лёгкіх ён аднак ня пільнуе сябе і аддаецца цалком культурнаму руху ў Менску, куды ён прыехаў у 1916 г. пасля сканчэньня яраслаўскага ліцэю. Але хвароба не пазваляе яму доўга трымацца на нагах, ён выяжджае лячыцца ў Крым і памірае там у маі 1917 г., на 25 годзе жыцьця.

Лейба Нэйдус радзіўся на два гады раней, у 1890 г. Сваю кніжку „Лірыка“ выдаў ён у Вільні на два гады пазьней, чымся выйшаў „Вянок“. І ён таксама не шанаваў свайго здароўя і аддаў свае ўсе сілы жыдоўскай культуры — пісаў без перарыву, ладзіў літ. вечары і выяжджаў з рэфэратамі аб жыдоўскай літаратуры ўва ўсе маленькія мястэчкі Літвы, каторая была тады акупаваная Немцамі. Ён памёр у 1918 годзе, перажыўшы Багдановіча на адзін год.

Але ня толькі сваім жыцьцём былі падобны да сябе гэтыя два паэты. Іхняе значэньне для літаратуры, для каторых разьвіцьця тварылі, было такое самае: за-

Памёр Адв. Самуілёнак

12.II.1939 г. пасля доўгай і цяжкай хваробы памёр ад сухотаў малады і вельмі таленавіты пісьменьнік Савецкай Беларусі, Адвард Людвігавіч Самуілёнак.

Радзіўся ён ў 1907 г. 23 ліпеня ў Пецярбурзе, у сям’і чорнарабочага. Бацька яго паходзіў з сялянскай сям’і з Дрысенскага раёну, які гранічыцца з Браслаўскім і Дзісенскім павятам; тут падросшы прабываў і вучыўся пісьменьнікі. Шырэйшую літаратурную працу пачаў А. С. ў рэдакцыі часопісу „Чырвоная Полаччына“ ў Полацку, а пасля, ад 1934 г., у Менску, дзе прабываў да апошніх дзён свайго жыцьця.

Апрача дробных вершаў, паэм, навэль і апавяданьняў, друкаваных у „Чырвонай Полаччыне“ і інш. часопісах, напісаў Адв. С. вялікія наступныя творы: „Насустрач будучыні“ (аповесьць), „Цагліна каземата“, „Русальчыны сьцежкі“, „Тэорыя Каленбрун“ (аповесьць), „Пажар павуціньня“ (трылёгія, асталася ў рукапісе), „Пункт апоры“, „Будучыня“ (раман), „Сержант Дроб“, „Дачка эскадрона“ (зборнік апавяданьняў) і „Пагібель ваўка“ (п’еса). — Ужо з гэтага пералічэньня твораў відаць, што сьмерць забрала Беларусам нязвычайна плоднага пісьменьніка.

Грамадзяне! Памятайце аб беларускай моладзі і прысылайце ахвяры на дапамаговы фонд беларускім незможным а здольным вучням і студэнтам на адрас: Red. „Slachy Moladzi“ — Wilno, Zavalnaja vul. 1—2.

служыўшы перад усім у тым, што ён першы ўвёў у беларускую паэзію розныя формы сусьветнае літаратуры. У яго „Вянку“ мы знаходзім сонэты, трыолеты, тэрціны, рондо, октавы і г. п. Гэтым-жа самым бліснуў Лейба Нэйдус у сваёй кніжцы „Лірыка“ ў жыдоўскай літаратуры. Праўда, яны абодва былі пад уплывам расейскае паэзіі, у каторай у тыя часы паўсталі вялікія мастакі формаў, а можа нават праз іх пасрэдніцтва знаходзім мы ў „Вянку“ словы Поля Вэрлена „De la musique avant tout chose“ (перадусім музыка), каторыя Лейба Нэйдус паставіў як motto сваёй першай кніжкі, але тады было шмат жыдоўскіх і беларускіх паэтаў і ў нікога форма не асягнула такое ступені, як у Л. Нэйдуса і М. Багдановіча.

Юбілей „Сільскаго“ Господара“

23.III.1939 г. мінула роўна 40 год, як пачало працаваць шырока ведамае ўкраінскае Таварыства „Сільскі Господар“. З гэтае прычыны 23 мің. м-ца ў Львове адбыўся юбілейны зьезд прадстаўнікоў Т-ва „Сільскі Господар“, на якім было 127 дэлегатаў і 108 гасьцей.

Справаздачу з дзейнасьці Таварыства за мінулы 1938 г. здаў галоўны дырэктар яго, інж. Э. Храплович. — „Сільскі Господар“ мае цяпер каля 2000 гурткоў, і 160,000 сяброў. Выдае дзвуднёвік „Сільскі Господар“, мясячнікі: „Хліборобска Молодь“, „Украінскі Пасічнык“ і „Практычнэ Садівніцтва“; апрача гэтага — календары і 16 кніжак што год. Грашовы абарот Т-ва кожны год сягае да некалькі сот тысяч златаў. Білянсавая надвыжка за 1938 год — 876.80 зл. Агулам Т-ва „Сільскі Господар“ праводзе вялікую культурную і гаспадарскую працу сярод украінскіх земляробаў, сялян, сялянак і моладзі, якіх арганізуе і вучыць ладзячы спецыяльныя курсы земляробства, садоўніцтва, гародніцтва, пчалаводства, лекарскіх зэлак, хатчага промыслу і г. д.

Трэба сказаць, што гаспадарская, эканамічная праца Украінцаў можа быць прыкладам для іншых народаў, а між імі і для нас Беларусаў.

Я—к.

новіча. Сьведама хацелі абодва паказаць, што мовай роднай, якую некаторыя ўважаць за бедную і простую, можна высьпяваць найпрыгажэйшыя мэлёды, перадаць найглыбейшыя перажываньні, тварыць найпрыгажэйшыя формы. Абодва адчувалі подыхі надыходзячае сьмерці, сьпяшаліся хутчэй выдабыць музыку, каторая нуртавала ў іх.

У 20-тыя ўгодкі Лейбы Нэйдуса няхай гэтых пара слоў — піша ў канцы Ш. Каган — прыпомняць нам чужога паэта, які быў так блізкі нашаму паэту, блізкі паводле лёсу як у літаратуры, так і ў жыцьці, як быццам „Душы абодвух яшчэ ў руках Божых далі сабе таёмную прысягу“ служыць свайму народу да апошняе хвіліны свайго кароткага жыцьця“.

Biełaruskaja chronika

Śviatkavańnie 21-ch uhodkaŭ abvieščańnia Niezaležnaści Biełarusi. „Лит. Вѣстник“ u № 88 z 29.III.39 h. piša, što 26.III u Kaŭnasie ŭ „Biełaruskaj Chatcy“ adbylosia śviatkavańnie 21-ch uhodkaŭ abvieščańnia Niezaležnaści Biełarusi, — Vialikaha Aktu 25.III.1918 h. u Miensku. Na śviatkavańni hetym sabranyja Biełarusy vysluchali adpaviednych referataŭ i ŭspaminaŭ. — U Polskaj Respublicy Biełarusy, z pryčyn ad ich niezaležnych, publična śviatkavańnia 21-ch uhodkaŭ abvieščańnia Niezaležnaści Biełarusi nia ładzili. Biel. Studencki Sajuz u Vilni, jaki chacieŭ naładzić adpaviednuju akademiju, nie atrymaŭ na heta, jak my ŭžo pisali, dazvolu ad universyteckich ŭladaŭ.

Sud nad „Biel. Krynicaj“. 21 sakavika Vilenski Apelacyjny Sud razhladaŭ spravu „Biel. Krynicy“ i jaje redaktara A. Dasiukieviča. Jak viedama, Akružny Sud zasudziŭ Dasiukieviča na 6 miesiacaŭ astrohu z ustrymańniem kary na 2 hady, a vydaviečva „Biel. Krynicy“ spyniŭ. Apelacyjny Sud prysud pieršaje instancyi — Akružnaha Sudu — pačvierdziŭ.

Novy zbornik vieršaŭ M. Mašary. Viedamy biełaruski poet M. Mašara pryhatavaŭ da druku novy zbornik svaich vieršaŭ.

Vyviezli ŭ Berezu. Daviedvajemsia, što administracyjnyja ŭlady vyviezli ŭ kancetracyjnyja lahiery biełaruskich sialanskich dziejačoŭ: Harošku Antona z v. Lujsi-čy, Maładečanskaha pav., i Piotroviča z v. Byki, Pałačanskaje vol.

75-ja ŭhodki śmierci Kastusia Kalinoŭskaha varšaŭskija Biełarusy adznačyli adumysnym referatam ab historyi Biełarusi za apošnja 100 hadoŭ. Referat hety 26 min. m-ca ładziła miascovaje Biełaruskaje Ősvietnaje Tavarystva, a referentam byŭ dr. Mikoła Orsa.

Novaja zharmanizavanaja biełaruskaja piešnia. Viedamy ukraïnski kampozytar prof. A. Košcy niadaŭna zharmanizavaŭ dla miašanaha choru biełaruskiju narodnuju piešniu: „Dažali žyta da samaha dolu“.

Z vydavieckaje nivy. — „Калосьце“. Hetymi dniami vyjšła z druku čarhovaja 1(18) knižka biełaruskaha litaraturna-navukovaha kvartalnaha časapisu „Калосьце“. Knižka heta, tak jak i papiarednija, maje 64 bačyny, bahat-ja i cennaja svaim źmiestam. Adrys redakcyi „Калосьце“: Vilnia, Za-

Nutranaja pazyčka na razbudovu polskaha latunstva

U sviazi z ahulnym tryvožnym pałažeńniem, 30.III.39 h. polski ŭrad rəspisaŭ ahulnuju nutranuju pazyku na prociŭlatunskuju abaronu. Pazyka vypuščana ŭ formie vartasnych papieraŭ, zvanых abligacyjami i bonami, jakija hramadzianie majuć vykupać. Abligacyi, apracantavanyja 5 procentami, haspadarstva spłacić da 1.VI.1954 h., a bony, apracantavanyja 3 procentami, — da 1.VI.1944 h.

Dziela prapahandy pazyki ŭva ŭsim Polskim Haspadarstvie arhanizujucca specyjalnyja hramadzkija kamitety 4.IV sarhanizavaŭsia taki kamitet u Vilni na sabrańni ŭ zali Vajavodzkaaha Ŭradu. Da ŭčascia ŭ hetym kamitecie, aprača pradstaŭnikoŭ ŭlady, ducha vienstva i polskaha hramadzianstva, zaprašany pradstaŭniki biełaruskaje presy, Litoŭcaŭ, Žydoŭ, Rasiejcaŭ i inš. 5.IV Vilenski hramadzki kamitet vydaŭ specyjalnuju adozvu, u jakoj zaklikaje ŭsich padtrymlivać pazyku na razbudovu latunstva, vykupilivajučy abligacyi i bony. — Ahułam, pad kličam pazyki na abaronu kraju adbyvajucca ciapier usio žyćcio ŭ Polščy.

valnaja 1. Padpiska na hod usiaho 2 zł., zahranicaj 3 zł. 20 hr.

— „25 sakavika“. Pad hetkim nazovam ŭžo čačvierť hod u Vilni vychodzić nieperyjadyčna (časad-času) časapis biełaruskich studentaŭ, jakija ideolohiju svaju apirajuć na chryścijanskaj navucy. Časapis hety, choć vychodzić wielmi redka, usio-ž raźvivajucca. Asabliva pavažna vyhladaje apošni № 1 za m-c sakavik sioletniaha hodu, jaki niadaŭna vyjšaŭ z druku.

Ahulny schod Biełaruskaha Kulturna-Ašvietnaha T-va ŭ Litvie. Jak padaje „Лит. Вѣст“, 26.III siol. u Kaŭnasie adbyŭsia ahulny hadavy schod Biełaruskaha Kulturna-Ašvietnaha Tavarystva ŭ Litvie. Tavarystva heta za čas ad 26.II.1932 h. zarhanizavała 213 spektaklaŭ i 454 lekcyi ŭ Biełaruskim Narodnym Universitycie. Isnavaŭ tak-ža pry Tavarystvie sadok dla biełaruskich dzietak.

Biełarusy ŭ Francyi. 12.II siol. u Paryży adbyŭsia ahulny schod biełaruskich rabotnikaŭ Paryskaha vokruhu, na jakim pastanoŭlena naładzić u Paryży publičnuju lekcyju ab Biełarusi i biełaruskaje pradstaŭleńnie.

„Umoviny supakoju“

Pad hetkim zahaloŭkam francuskaja hazeta „Temps Present“, u № 67, pašviačany francuskaniamieckaj prablemie, padaje vialiki artykuł. Spatykajem tam na pačatku śčvierdžańnie, što supakoj na śviecie zaleža ad supakoj miž Francyjaj i Niamieččynaj. Ŭsia sprava ŭ kalonijach, jakich damahajucca Niamieččyna i Italija, a jakich ani Francyja, ani Anhlija addać nia dumajuć. Voš-ža, kali b Francyja dahavaryłasia z Niamieččynaj, tady-b pierastala dzieić voš Berlin—Rym i voš Paryž—Londyn i byŭ-by supakoj, a kali-ž nie, dyk astalaŭsia-b tolki vajna.

Dziela-ž francuska-niamieckaha parazumieńnia, a hetym samym i dziela supakoju na śviecie, aŭtar henaha artykułu sulić hetkija pryncypy:

1. Niamieččynie Hitlera, jak militarnaj sile, što imkniecca da ekspansii, pavinna prociŭstavicca mahutnaja Francyja, mahutnaja sajuzami, zbrojaj i volaj. A heta dziela taho, kab Niamieččyna nia była dyktatararn u Eŭropie i kab była zmušana da pierahavoraŭ i ŭstupak.

2. Ŭzbrojenaja ŭ maralniju i militarnuju siłu, hatovuju ŭ kožny mament prociŭstavicca Niamieččynie, Francyja pavinna ščyra pryznać, što Niamieččyna maje prava na svajo miesca ŭ Eŭropie, što niamiecki narod nie pavinien žyć u panižeńni i nie pavinien być niespraviadliva ahrańičany palityčna i ekanamična.

3. Znača, treba viešci pierahavoru, jakija daviali-b da ŭzajemnych ustupak. Demakratyčnyja dzjaržavy, jakija dahetul viaduć palityku abaronuju, nie pavinny skryvać, što ŭstupiać u šmat jakich punktach. Jany nie pavinny dać volnaj ruki Niamieččynie ŭ dzjaržavach naddunajskich i ŭ spravie slavianskich narodaŭ, ale jany nie pavinny pieraškadžać, kab byŭ arhanizavany normalny ekanamičny abmien miž henymi dzjaržavami i narodami. Dalej, demakratyčnyja dzjaržavy majuć spraviadlivyja padstavy zatrymać pry sabie kalonii, ale jany nie pavinny spraciŭlacca, kab naležna arhanizavać miž imi i Niamieččynaj padziel syrcoŭ.

4. Ŭrešcie, naležała-b Niamieččynie zaprapanavać hety system, hety plan supakoju. Viešci-ž pierahavoru ab hetym usim z Niamieččynaj naležała-b na forumie

Som vahi 14 kkh. U Pinsku adzin rybaloŭ zlaviu soma, katory vażyč 14 kilahramaŭ. Cikava, što ŭ žyvacie jahonym znajšli hranat (bombu).

12-cihodniaja piśmieńnica. U Anhlii 12-cihodniaja dziaučynka Joanna Penelopa Kop napisala ŭžo čatiry knižki. Pavažnja krytyki kažuč, što jošč heta prajaŭ niaštodziennaha talentu.

Jašče adzin sposab baráčby z pjanstvam. Ministerstva apieki ŭ Ęatvii pastanavila zabirač pjanicaŭ, alkoholičnaha, u lahieri prymusovaje pracy—navat až da 4 hod.

Rašlina žyćcia. Anhielski vučony Mend adkryŭ na vostravie Cejlon i ŭ Kitaju rašlinu, katoruju nazyvajuč „rašlinaj žyćcia,” bo jošč u joj mnoha sokaŭ i vitaminaŭ, spažyvajučy jakija čalaviek moža pradoŭžyč sabie žyćcio.

Ludzi pavodle vieravyznańnia. Pavodle apošnich padličeńniaŭ na ūsim šviecie jošč: katalikoŭ — 400 milionaŭ, pravaslaŭnych 163 mil., pratestantaŭ 270 mil., chryščijanskich sektantaŭ—16 mil., mahametanaŭ—360 mil., kanfucyjaništaŭ (Kitaj)—300 mil., bramanistaŭ (Indyja) — 277 mil., buddystaŭ (Japonija, Tybet) — 221 mil., žydoŭ—15 mil., pahan—200 mil.

Zabaronienu dziaučatam malavač huby. U m. Kazac u Amerycy zabarani-li ūłady dziaučatam da 17 hod malavač huby. Zabarona takaja prydałasia-b i ū pnanas, tolki treba bylo-b viek padvysič pnyamsi da 20 hod.

Bialeńnia ptačoŭ sioleta nia budzie. Hazety padajuč, što premjer Skladkoŭski vydaŭ zahad, zhodna z jakim sioleta pa siolach ludzi nia buduč zmušany malavač, bialič ptačoŭ.

Ludzki škialet z prad 130.000 hod. U Italii, u miastovaci San Felice Circeo, niedaloka miesta Sabaudii, pad vialikimi skalnymi zvalami niadaŭna vučonyja adkapali staradaŭnaje asielišča, na miescy katoraha znojdzieny skamianielyja kości žvioroŭ i ludziej. Kości žviorat šviedčač, što mahli jany žyč 130.000 hod tamu. Z henaha-ž času — apošniaha peryjadu Z ladavikovaže epochi — zjaŭlajecca i čeladavikovaže halavy, jaki znajšli tam tak-ža i jaki vyklikaŭ najvialikšaje zacikaŭleńnie. Pazbaŭleny jon čala (tobu) i padbarodka. Adnak vučonyja dapaščajuč, što mozh čalaviečy byŭ naležna ūložany i što tahačasny čalaviek moh navat parazumlavacca z svaimi tavaryšami. Hetak čvierdzič italjanski profesar Sergi, katory pry tym kaža, što tahačasny čalaviek moh ūžo prajaŭlač patrebu hramadzkaaha sužyćcia i prablyski relihijnaaha čaraktaru. Prof. Sergi ūvažaje vykapki u San Felice Circeo najstarejšymi na šviecie. („Robotnik“ z 25.III.1939).

Huščinia nasielnictva. Pavodle statystyki najhuščiej zasielena Belhija. Tam siarednia žyvie 275 asob na adnym kv. kilametry abšaru. Na druhim miescy staič Halandyja, dzie žyvie 250 asob na kv. kilametry. Najmienš zasielenym krajem u šviecie jošč Brazylia, jakaja maje tolki 5 asob na kv. klm. U savieckaj Rasiei prypadaže 8 asob na kv. kilametr.

mižnarodnym, dzie ūziali-b učašcie ūsie narody, žadajučyja supakoju.

U kancy-ž henaha cikavaaha artykulu čytajem: „abo dahavor z Hitleram, abo vajna z Niamieččynaj, inšaha vychadu nia ma”. M. K.

— 2.IV u **Варшаве** б. польскі прэм'ер і адзін з найбліжэйшых супрацоўнікаў Марш. Я. Пілсудзкага палк. Валеры Славэк страляючы ў сябе з рэвольвера папоўніў самагубства. Сьмерць гэтага выдатнага і заслужанага для Польшчы чалавека выклікала сярод польскага грамадзянства зразумелае здзіўленьне.

— Вялікае здзіўленьне выклікала так-жа **высылка** (у канцы м-ца сакавіка) ведамага польскага віленскага публіцыста, рэдактара „Słowa”, Станіслава Мацкевіча ў канцэнтрацыйныя лагеры ў Каргускай Бярозе. Ст. Мацкевіч пісаў пераважна пад псеўданімам Са. Прычынай высылкі зьяўляюцца ягоныя артыкулы аб сучасным палажэньні Польшчы, якія ўлады прызналі шкоднымі для гаспадарства.

— 3.IV вярнуўся ў Польшч б. прэм'ер і правадыр польскіх сялян **В. Вітас**, які некалькі год таму ў г. зв. берасьцейскім працэсе быў засуджаны на 2 гады вастрогу, за дзейнасьць, ськіраваную дзеля зьмены ўраду і парадку ў Польшчы, а пасья ўцёк заграніцу. Вярнуўся так-жа б. мін. Кернік, засуджаны ў гэным-жа працэсе. Вітаса пасадзілі ўлады ў вастрог. Кернік так-жа быў арыштаваны, але пасья звольнілі яго на 6 месяцаў. Ходзяць весткі, што хутка будзе для іх амнэстыя.

— Пасья заняцьця Нямеччынай Чэхіі і Клайпэды, ды падпісаньня з Румыніяй дагавору, палітыкі, як кажуць, пачалі кулакамі махаць, гаворачы прамовы.

— 26.III Муссоліні ў сваей прамове жадаў для Італіі ад Францыі Тунісу, Джыбутці і правоў у Суэзскім канале.

— 29.III адказаў Муссолінію французскі прэм'ер **Далядье**, заяўляючы, што Францыя ня ўступіць ані пядзі сваіх зямель, аднак можа вясці з Італіяй перагаворы.

— 31.III англійскі прэм'ер **Чэмбэрлен**, гаворачы аб агульным палажэньні і аб палажэньні Польшчы ў асобнасьці, сказаў, што ў выпадку напад на Польшч Англія прыйдзе ёй з помачай. Гэтак сама зробіць і Францыя. Пасья гэтага ў Англію выехаў польскі мін. Бэк, які мае перагаворы:

ца з англійскімі палтыкамі і заключыць дагавор у справе супольнае абароны.

— У гэты-ж самы дзень, (31.III), калі Чэмбэрлен гаварыў аб Польшчы, у Парыжы Францыя падпісала гандлёвы дагавор з Румыніяй, каторы будзе спыняць нямецкія ўплывы ў гэтым краю. Імкнецца так-жа Францыя цясьней звязаць з сабою і Югаславію.

— Гітлер усё гэта зразумеў, як акружаньне Нямеччыны, бо Англія вядзе перагаворы з Злуч. Штат. Паўночнай Амэрыкі і з Саветамі. Такім чынам, у выпадку вайны Нямеччыне прыдзецца змагацца на два фронты — з Усходу і Захаду. Дзеля таго Гітлер 1.IV адказаў у сваей прамове Англіі, што Нямеччына ня дасца абкружыцца, што яна будзе ўваружацца далей і ўжо гатова ваяваць. Пры тым заявіў тое самае, што і Муссоліні, што воль — саюз — Бэрлін-Рым ёсьць моцнай і ніхто яе не разаб'е. Прамова Гітлера яшчэ больш завастрыла адносіны і напружанасьць міжнароднага палажэньня.

— **Вайна ў Гішпаніі закончылася.** Рэспубліканская армія 30.III.39 паддалася і ген. Франко заняў ужо ўсю Гішпанію. Вайна ў Гішпаніі трывала ад 18.VII.1936 г.

— На Далёкім Усходзе, як з боку кітайскага, так і японскага, історазчасьцей гавораць аб патрэбе замірэння, бо йначай абодва гэтыя краі ўсэнсе эканамічным будуць зусім зруйнаваныя.

— 5.IV у Францыі адбыліся выбары прэзыдэнта. Выбраны на далейшыя 7 год дасюлешні прэзыдэнт Лебрэн.

— У Даніі 3.IV адбыліся выбары ў парлямэнт. Большасьць мандатаў здабылі сацыялісты і радыкалы, каторыя дасюль мелі там таксама большасьць і кіравалі гэтым гаспадарствам.

— 2.IV адбыліся выбары ў парлямэнт у Бэльгіі. Найбольш мандатаў здабылі каталікі (111), сацыял-дэмакраты (99), лібэралы (49) і флямандзкія нацыяналісты (25). Найбольш страцілі мандатаў (12) рэксісты (бэльгійскія фашысты), якія ар'ентаваліся на Нямеччыну. Найбольш новых мандатаў здабылі каталікі і яны супольна з сацыял-дэмакратамі і лібэраламі твораць урад.

— 3.IV трагічна зьгінуў кароль арабскага гаспадарства Іраку — Газі. Забіўся ён наехаўшы на самаходзе на тэлеграфічны слуп.

Грамдзіаніе! Kuplajcie paštoŭki z uzorami biełaruskich tkanin.

Праца ўзнаўляецца

Гароднікі каля Квасоўкі, Гарадзенскага пав. Пасля некалькігодняга перарыву, выкліканага ліквідацыяй „Грамады“, людзі ў нас ізноў бяруцца за шырокую грамадскую працу—закладаюць коопэратывы, а пры іх стараюцца арганізаваць супольныя бібліятэкі і чытальні. Узнаўляецца так-жа барацьба з п'янствам і курэннем тытуну.

На пачатку сёлетняга году абшарнік Касцюк хацеў сарганізаваць коопэратывуны бровар і заклікаў да гэтага тых сялян, каторых гаспадаркі маюць больш п'яці гектараў зямлі. Спачатку сяляне згаджаліся, а пасля ўсе адказаліся, кажучы: „Мы і так ужо сьляпя ад гарэлкі. Няхай бы лепш пабудавалі гімназію, ці іншую сярэднюю, ці прынамсі добрую пачатковую школу.“

Роднае друкаванае слова таксама пашыраецца. Амаль у кожнай хаце ёсць беларускі адрывуны календар. Бацькі-ж вучаць дзяцей хатнім спосабам чытаць і пісаць пабеларуску. Беларускія часопісы ўсе чытаюць вельмі ахвотна. Бяда толькі, што беларускія часопісы часта дзесь гінуць і да нас зусім не даходзяць. Дзеля таго трэба як найхутчэй старацца каб усюды па вёсках былі паштовыя разношчыкі, каторыя беспасярэдна ўсю карэспандэнцыю, усе газеты з пошты разносілі-б кожнаму адрасату да ўласных ягоных рук. Гэта, думаю, хоць крыху прычынілася-б да акуратнага даходжанья да рук падпішчыкаў беларускіх часопісаў.

М. Г—іч

Свяшчэньнік адстрашае дзяцей ад рэлігіі

в. Мясешкі каля Валілаў, Беластоцкага пав. У нашай школе рэлігіі праваслаўных дзяцей вучыць свяшчэньнік з Гародзеньскай царквы. Робіць гэта ён папольску. Беларускія-ж дзеці, ня знаючы польскае мовы, ясна, кепска гавораць папольску. Тады свяшчэньнік злучае і карае дзяцей, адстрашваючы гэтым іх зусім ад рэлігіі. Гэта яшчэ адзін доказ, што беларускіх дзяцей трэба вучыць пабеларуску. Перад усім-жа павінны гэта рабіць праваслаўныя свяшчэньнікі. Брат вучня

Выбары ў валасны самаўрад

Докшыцкага вол., Дзясненскага пав. 11. II сіол. у нашай воласці адбыліся выбары валаснога рады. Воласць была падзелена на тры вокрухі. Выбравалі 20 радных. У вокрузі I і II хаłasаванніа нia было, бо быў важны толкі адзін спісак, шлaчты і яе прыслушнікаў. Другі спісак мясцовых беларускіх сiалан старшыня выбарчай камісіі з прычын фармальных уніаважніў. У III вокрузіе хаłasаванніе адбылося, бо там побаць шлaчockаha спісаку быў спісак беларускі з стойкім раўнамоцнікам. Hety беларускі спісак старшыня выбарчай камісіі прызнаў важным. Пашла хаłasаванніа аказалася, што выбра-

ных Беларусіаў у III вокрузіе на радных было 4, а на заступнікаў 2. Прайшло пара Беларусіаў і па н. зв. „шлaчockім“ спісаку ў I і II вокрузіе дзiе іх уцiах нулі асаднікі, каб іхні спісак быў боўш папулярны і прычiаваў сiалан.

Padobна выбары адбыліся і ў іншых воласціах. Дзiе стойка і ўмiела арганізаваліся Беларусіаў, нia глeдзiачы на ўсiе нiавыгoды, правoдзiлi свaiх лyдзiей. Калі-ж дзiе былі выступлeннi Беларусіаў, але нiе арганізаваныя, дык там асаднікі і шлaчтa рабілі ўсiо, каб толкі беларускія сiаланіе нia мiелi свajho спісаку, а каб быў спісак адзiн, дык выбары адбыліся бiеz хаłasаваннiа.

Бiеларус

Сумныя аб'явы

Зубіалевічы, Ляхавіцкага вол., Баранавіцкага пав. Жыццiо нашaгe мoладзi агулам цяжкае, але ў некаторых вiосках мoладзi усiо-ж ладзiць прадстаўлeннi. Толкі мoладзi нашaгe вiоскі да гeтaha нia horniеццa, а нават наадварoт, прoста дзiцeжe і да асвiеты нia horniеццa. Кажуць у нас так: „jakim быў бацька, такiм буду і я“, „бацька быў ciомны, дык і мнiе навукi нia трeба“. А бацькі ciешaццa. што іх дзiцi гeтaк гавoраць, але нia вiедаюць, што ciешaццa з свaгeй бiады. Bo навукa, асвiета патрeбнaja ў пiершyю чарху. Памiаtаjмa, што толкі з асвiеtаj дождзiем да лeпшaha жыцiа. Дык кiмгa дзiкiя звычai, а бiарeмсiа за кнiжку, газeтy, за культурнуjу прaцy!

Бiадак

Добры звычай

Жаляўскага вол., Ваўкавыскі пав. У нашyя вiасковыя вiечарынкi мoладзi пакрысiе ўвaчoдзiць добры звычай. Мoладзi, патанцаваўшы крyчу, у часіе адрачyнкy нiе забывае аб годнaj бiеларускaj пiешнi, jakіа разлахаюцца ў нас свaiмi мiлahaчнyмi мелoдыямi. Нiекатoрыя-ж члoпцы спецыяльна вiчаць на памiаць бiеларускія вiершы і стараяцца іх декламaваць на вiечарынкaх. Чвaжajу, што добры гeты звычай трeба jak найбоўш раўраць.

В. Мiр.

Цісьмо ў рэдакцыю

Паважаны Гр-н Рэдактар!

Не адмоўцеся зьмясьціць гэткую папраўку: У артыкуле свiам „Чорнасоценны поп і жонка Ленiна“ (№ 6 „Ш. М.“) я вельмі памылiўся ў часе. Настаўнікам у Менску быў я ў 1918—1919 шк. годзе, а ня ў 1919—20, як напісаў у артыкуле; 1-га сьнежня 1919 г. паступiў я ахвoтнікам у Беларускія Вайсковыя Аддзeлы і настаўніцкую працy з таго часу мусiў пакiнуць. А таму, у вышэйупамiнаным артыкуле, усюды, дзе надрукавана „1919—20“, трэба чытаць „1918—19“. Апісванае мною здарэньне было ў студні ці ў лютым мeсяцы 1919 году.

З паважаньнем

Краўцоў Макара

Сасн.: Карэспандэнцыі не надрукуем, бо ў joj Vy нiчога канкрeтнага нiе закрanaжeцiе, а толкі кiдажeцiе кiлiчы, лoзунгi, а гeтaha мaлa.

Л. Мiадзвiадзiу і Суваўку: „шлaч Mоладзi“ вyчoдзiць і друкyеццa 5 і 25 днiа кожна мiесяцa, так што ў гeтыя днi jon нia мoжа быць ужо на Вашaj пoшчiе, а толкі ciеpaз jakіх 2—3 днi.

А. Сув. Вiершы слабiенкiя і да друкy нiе падчoдзiаць. Радзiм пiсacь карэспандэнцыi, але нiе такiя, jak вy прыслалi, а аб ciкaвyх грамaдзкiх ci культурных прajавax жыцiа на вiоcцы. Дык чaкаjем на нoвыя ciкaвыя карэспандэнцыi. Прывiтаннiе!

В. Мiр. Карэспандэнцыю аб солi надрукyем, аб прaвaкaцiі—нiе, бо шмaт чтo ў joj мoжа баць так-жа прaвaкaцiю. Карэспандэнцыя аб дзiаўчынiе мaлaвaжнaja. Апавiаданнiе і вiершы слабyя. Пiapa аднак нia кiдажeцiе і аб нас нiе зaбывaжeцiа.

Красоўскаму J. Пiершыя тры нyмaры „Ш. М.“ за 1939 г. ужо paзыжлiсiа ўсiе, так што нia будзiем маhчы вaм іх вyслacь.

А. Гауры: Вeршы атрымалi, у мeрy магчымaсьцi будзeм друкaваць.

М. Базылюк: Вeршы атрымалi. Усe мoжна было-б друкaваць, але нe сeзoнoвyя...

М. Как: „Шлях Mоладзi“ нe атрымiвалi. Вы з нашaгe вiны, бо мы былі пeракананы, што ў цяпepашнiх Ваших абстaвiнах газeты чытаць забарoнeнa. Калi-ж нe, ахвoтнa будзeм выслacь. Вeрш слабaвaты, пяpa аднак ня кiдайцe, бо маeцe да ягo здoльнaсьцi, тoлькi трэба боўш прaцавaць над сабoй.

А. Хацян: Вeршы слабaвaцeнкiя, трэба боўш чытаць бeл. кнiжкi, пазнaць дoбpa бeл. гpaмaтy і aгулам боўш прaцавaць над сабoй і свaiмi твoрамi. З прысланых вeршaў будзeм старaццa хoць адзiн пaпpaвiць і надрукaваць.

І. Мысьлiўцy: Paдa мoжа быць аднa: пaдaць скаргy на палiцiю ў старaствa, або ў Мiнiстeрствa Нутрaных Спpaў ці пpaкypopу, бо палiцiя ня маe пpaвa адбiраць ад Вac лeгaльнaja нашaгa чaсaпiсy. Мы ў гэтай спpaвe так-жa пaдaмo скаргy.

Л. Гартy: Карэспандэнцыi ахвoтнa будзeм друкaваць. Пpобнyя нyмaры, кaтaлeг і iншыя чaсaпiсы будyць вyслaнyя.

Усiакуjу бiеларускyю кнiжку, БИЕЛАРУСКИЯ ПАШТОЎКІ, газeтy найтaнiеj і найчyтчeй дaстaнiецiе ў бiеларускaj

кнiжaрнi „Pahonia“

Wilnia, Zawalnaja vulica № 1.

„Шлях Mоладзi“ друкyеццa ў Беларускaj Друкaрнi ім. Фp. Скарыны ў Вiльнi (Завальная вул. 1—2) коштам пpaцы: Я. Багданoвiча, Я. Найдзюкa і А. Шyтoвiча.

Адрyc рeдакцыi і адмiнiстpaцыi: Вiльня, Завальная вулiца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2). „ШЛЯХ МОЛАДЗІ“ вyчoдзiць двa paзы ў мeсяц: 5 і 25. Пaдпiска на год 2 зл. і 50 гp., на пaўгoдa 1 зл. 50 гp., на 3 мeс.—75 гp. Цaна аднaгo экзeмпляpa 15 гpoшaў. — Загpaнiцy ўдвaя дapaжeй. — Нyмap кaртaтeкi „przekazu gozrachunkowego“ 59.

Wydawca: „Bielpres“. Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Drukarnia Białoruska im. Franciszka Skaryny — Wilno, ul. Zawalna 1

Redaktor: J. Najdziuk. Рeдактар: Я. НАЙДЗЮК.